

Бесіда: «Пам'яті жертв голодомору»

Мета. Ознайомити учнів із жахливими роками голодомору в Україні. Допомогти зрозуміти душевний стан авторів творів про голодомор.

Викликати в учнів співчуття до долі людей, які жили в ті тяжкі часи.

Виховувати прагнення зберігати в пам'яті історію рідного народу.

Матеріал. „Хліба” (бабусина розповідь)

Обладнання. Записи на дошці: „Немов прокляття, ожива

Рік тридцять третій...

Голод... голод...”

(Б. Олександрів)

«Мелодія Скорика», ілюстрації, хліб на рушнику, свічка, колоски.

Вступне слово:

- Чи знаєте ви, як пахне життя?

Давайте на хвилику відчуємо цей запах... Заплющіть очі!

(Пронушу поміж рядами хлібину.)

- Що ви відчули?

- так це пахне хліб.... Як тепло пахне хліб!

Є тільки одне слово рівноцінне слову „ хліб”. Це слово - життя. Що може бути цінніше хліба? І ніякий шмат золота не переважить крихту хліба!

Вчитель: - А був на нашій землі, у рідній Україні рік, коли хліб людям тільки снівся. Лише в мареннях приходив. Рік, коли такі хлопчики й дівчатка, як оце ви, не бачили хліба у вічі.

- Мова сьогодні йтиме про рік **1933...**

Рік пам'ятний. Рік незабутній. Рік страшний. Найчорніший рік в історії України:
ГОЛОДОМОР

Голодомор - бо голод був штучний, тобто організований тодішнім керівництвом для того, щоб зламати опір українських хліборобів, знищити український народ. Історики називають різні цифри жертв голодомору. Але всі вони страшні. У світі не зафіксовано голоду подібного тому. Тільки вдумайтеся: вимерло в нашому краї до 10 млн. людей. Традиційне українське село зі своїми звичаями було зруйноване.

(розгляд ілюстрацій)

Скрізь, як говорив Т. Шевченко, „село неначе погоріло, неначе люди подуріли”. Від голоду помирали і дорослі, і малі діти, промовляючи своє останнє слово в житті - „хліб”. Матері божеволіли, бо не могли порятувати своїх дітей від голодної смерті. Шматок хліба коштував стільки ж, як і саме життя. І зараз кожен, хто пережив цей страшний голод, ніколи, до кінця своїх днів, не кине і крихти хліба на землю, бо перед ними завжди будуть очі тих, хто помер від голоду у ті страшні часи.

- Послухайте розповіді про ці трагічні сторінки історії українського народу.

Читання твору „ Хліба” (бабусина розповідь)

Зимові сутінки швидко огортають моє село. Темно. Холодно. І голодно.

— Мамо, шматочок хліба дайте!

— Спи, моя дитино, спи. Завтра тато принесе.

З горем пополам засинаємо. Але сон той такий неспокійний, ніч така довга. Сниться чудова біла паляниця. Чую її запах. Хочу взяти шматочок хліба, простягаю руки... Але це тільки сон.

Зранку з Аркадієм збираємося до школи. З'їли по декілька ложок юшки,

Яку зварили мама, вкинувши в окріп декілька промерзлих гнилих картоплин.

Трохи вгамували голод. Біжимо до школи, але настирливі думки про шматочок запашного хліба не залишають нас.

— Мамо, тату, хлібця, тільки кусочок хлібця.

— Ой, діти, мої діти, ще трішки почекайте. Прийде весна-красна, буде нам трохи легше.

Але сил чекати ту весну-рятівницю все менше й менше. Сьогодні вже зовсім знесилів Володя. Опух, не може встати, ледь-ледь говорить.

— Мамо, мамочко, я дуже хочу молочка. Як би мені добре стало

відразу, якби ви дали мені трішечки молока.

Мама схоплюється з місця, де й сили беруться. Хапає склянку й біжить до сусідів. Прибігає до однієї хати.

— Тітонько Марфо, дайте молочка крапельку, Володя просить, дуже йому погано, врятуйте, дайте хоч трішечки!

— Немає, Маруся, немає...

Біжить наша мама на другий кінець села.

— Дайте молока...

— Дайте молока...

Везуть на візочку свого померлого батька.

— Царство небесне!

А вдома ще малеча пухне з голоду. Коли, нарешті, сказали, що дошкільнят можна віддати до колгоспних ясел і їх там будуть підгодовувати. Віддали Василька і Клавку.

Через декілька днів біжу до школи, а дорога проходить мимо тих ясел, чую:

— Олю, Олю, ось візьми, це я тобі приберіг.

Василько виймає з-за пазухи малесенький клаптик паперу. Розгортаю його, а там — справжній скарб: затірочка — борошняна кулька завбільшки з вишню.

— Їж, Олю.

Зі слізьми змішану, ковтаю ту затірочку. Похиливши голову. Тепер уже не біжу, а ледве шкандибаю далі, до своєї школи, щоб вчити там вірші про батька Сталіна, щоб славити його з ранку й до вечора, дякувати йому за щасливе наше дитинство, а ще, всупереч всьому — чекати весни, чекати нового врожаю і ще чогось чекати, чекати.

І ось вона — весна! Сонце потроху зігриває землю, а заодно й душі людські.

З'являється вже й молоденька лобода. Швиденько назбираємо її, насічемо та й смажимо січеники. Смачно. Веселіше починають бігати наші ніжки. Яюсь тримаємося.

За весною і літечко не забарилося. Ось уже й урожай пшениці час збирати. Зібрали, намолотили, змололи борошна. Мама пече хліб. Поклала паляницю на стіл і аж тепер заходиться в розпачливому запізнілому зойку:

— Дітоньки, мої дітоньки... Ви ж так просили хлібчика. Простіть мене, мої дорогі!

І такий запашний, такий жаданий хліб, политий гарячими слізьми, обпікає нам. живим, серця і душі.

- Який настрої переважає в цьому оповіданні?

- Що найбільше схвилювало ваше дитяче серденько?

- Скажіть, чому бабуся до дрібнички пам'ятає дні свого життя 1933 року?

- Як ви гадаєте, від чого застерігає ця розповідь?

- Як ви міркуєте, чи залежить щось від кожного з нас, щоб таке горе ніколи не повторилось?

Хвилина пам'яті(запалимо свічку).

- Страшний час ... Замучені голодом, люди мерли, і їх не було кому ховати. Їх просто вивозили за місто чи село, складали у ями і закопували... їм не ставили поминальних свічок і хрестів, їх не проводжали рідні...

- Горить свічка пам'яті...

- Підведемося, схилимо голови й пом'янімо тих, кого забрав з життя голод.

Вчитель: Сумні спогади і у ваших прадідусів та прабабусь.

Розпитайте їх про ті жорстокі часи.

Підсумок

Будемо з вами жити надією і робити в своєму житті все для того, щоб страшні сторінки історії і справді ніколи не повторились. А український народ, щоб жив, багатів, процвітав і славився по всьому світу своїм розумом, своєю красою, щедрістю, добротою, силою.

Голодомор

Навесні 1933 року

помирало:

Щохвилини: 17

Щогодини: 1 000

Щодоби: 25 000

українців